

ALP(LK)/LTH

TĖVIŠKĖS AIDAMS

50 metų

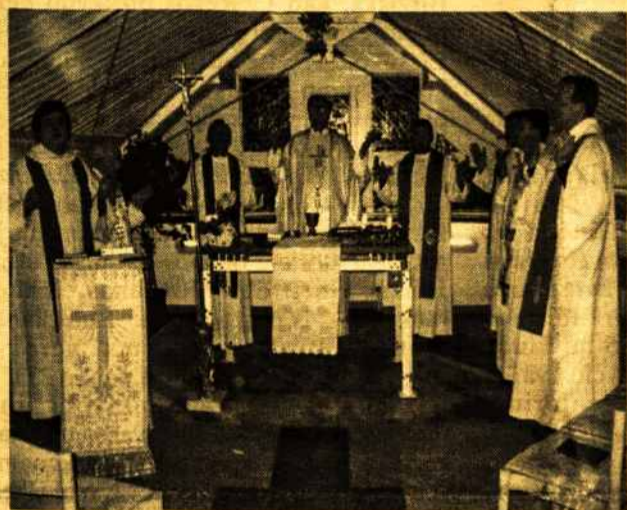

Nr 4 (2356) 2006 m. kovo mėn. 8 d.

Eina 51-mus metus

Melbourne

Europos Lietuvių Katalikų Kunigų Sielovados Suvažiavimas

Nuotraukos iš šio renginio

Šių metų vasario 20 - 21 d.d. Huttenfeldo (Vokietija) Lietuvių Vasario 16-osios Gimnazijoje vyko Europos Lietuvių Katalikų Kunigų Sielovados Suvažiavimas.

Vasario 20 d., pirmadienį, pranešimus skaitė Lietuvos Vyskupų Konferencijos Delegatas Užsienio Lietuvių Sielovadai prelatas Edmundas Putrimas ir Lietuvos Vyskupų Konferencijos Generalinis sekretorius mons. Gintaras Grušas.

Prelatas Edmundas Putrimas apžvelgė lietuviškos sielovados pėdsakus

visame pasaulyje, o mons. Gintaras Grušas išsamiai papasakojo apie Europos Vyskupų Konferencijos tikslus, uždavinius bei sąsajas su vietos vyskupų konferencijomis.

Vasario 21 d., antradienį, darbas vyko grupėse. Pranešimus skaitė Airijos Lietuvių Katalikų Misijos kapelionas Dubline kun. Egidijus Arnašius, Jungtinės Karalystės Lietuvių Katalikų Sielovados kapelionas ir Londono Lietuvių klebonas kun. Petras Tverijonas, Tilžės (Rusija) klebonas ir dekanas mgr. kun. Andrius

Eidintas, St.Peterburgo (Rusija) Kunigų Seminarijos rektorius kun. dr. Rimantas Gudelis, Huttenfeldo Vasario 16-osios Gimnazijos religijos mokytojas Darius Subačius, kunigas Jonas Dėdinas, tos pačios gimnazijos kapelionas ir dvasios tėvas, kunigas Vidas Vaitiekūnas tarnaujantis Vokietijos Lietuvių Sielovadai.

Tai pirmas bandymas sukviesti Europoje besidarbuojančius lietuvių katalikus kunigus aptarti sielovados Europos rytuose ir vakaruose skirtumus bei panašumus, iššūkius ir perspektyvas.

Kun. Egidijus Arnašius.

Pirmas gavėnios sekmadienis

Pr 2, 7-9, 3, 1-7, Rom 5, 12-19, Mt 4, 1-1.

Naujojo Testamento autoriai pabrėžia Jėzaus gundymų dykumoje ir žydų tautos klajonių bei išbandymų dykumoje sąsają. Čia pirmąkart piktasis patiria pralaimėjimą. Jėzus, būdamas alkanas po keturiasdešimties dienų pasninko. Nesinaudoja savo kaip Mesijo galiomis. Jis nenori skelbti Gerosios Naujienos tik stebuklais.

Jėzaus pergalė paradoksali tuo, kad, žmogiškai žvelgiant, atrodo panaši į nesėkmę. Pradėdamas viešąją tarnystę Jėzus dar kartą patvirtina įsikūnijimo pasirinkimą. Tėvo valios vykdymas yra viso Jėzaus veikimo principas. Tikrasis Išėjimas, parėjimas "iš šio pasaulio pas Tėvą", vyko vadovaujant ne Mozei, bet Kristui, kuris paskui save nusivedė daugybę išgelbėtų nusidėjėlių.

Įtampa dėl nuodėmės būdinga ne tik asmeniniam krikščionio gyvenimui, bet ir Bažnyčios, sudarytos iš nuodėmingų žmonių, institucijai. Nors Bažnyčia nėra ta pati ją sudarančių žmonių sumai, kartais krikščionys kolektyviai padaro didelių klaidų. Viena jų - krikščionių susiskaldymas. Vis dėlto jokia kolektyvinė klaida negali sugriauti iš Viešpaties kylančio Bažnyčios šventumo.

Antras gavėnios sekmadienis

Pr 22, 1-2, 9-13, 15-18, rom 8, 31-34, Mk 9, 2-10.

Antrąjį gavėnios sekmadienį pagal liturginių ciklų seką skaitoma Jėzaus atsimainymo scena iš kurios nors sinoptinės Evangelijos. Pats Jėzus Atsimainymą susieja su Prisikėlimu: "Besileidžiant nuo kalno, Jėzus liepė niekam nepasakoti, ką jie buvo matę, kol Žmogaus Sūnus prisikels iš numirusių".

Evangelisto Morkaus pasakojimas tik keliomis detalėmis skiriasi nuo Mato pasakotos atsimainymo scenos. Morkus pastebi mokinių susijaudinimą, išgirdus prisikėlimo žinią: "Jie gerai įsidėmėjo šį pasakymą ir svarstė, ką reiškia prisikelti iš numirusių". Kadangi pats Jėzus susieja Atsimainymo įvykį su būsimuoju Prisikėlimu, atsakymą į mokinių užduodamus klausimus galima išskaityti jų išgyventoje patirtyje. Atsimainymo išgyvenimas yra savotiškas išankstinis Prisikėlimo būklės pojūtis, tarsi dalelė Dangaus. Atsimainymo aprašymo vaizdiniai panašūs į kitas Šventojo Rašto vietas, kur aprašoma anapusių. Kūno perkeitimas (plg. 1 Kor 15, Jėzaus atsimainymo seconoje

vaizduojamas drabužių spindėjimu. Vienintelis evangelistas Morkus pastebi, kad "jo drabužiai ėmė taip baltai spindėti, kaip jų išbalinti negalėtų joks skalbėjas žemėje. Toks perkeitimas, pasak evangelistų, "metamorfozė" neįmanomas žemiškomis galiomis, tai pasiekama tik dievo galia.

Morkui arodo nebūtina pridurti (tai pažymi Matas ir Lukas), kad Jėzaus veidas taip pat buvo perkeistas ir spindėjo kaip saulė. Balti drabužiai, kaip pašlovinto kūno simbolis, dažnai minimi Apreiškimo knygoje (Apr 3, 18, 7, 9, 13, 19, 18).

Dar vienas Dangaus karalystės požymis yra beribės laimės jausmas. Mokiniai nori pasistatyti palapines ir likti ten visam laikui. Dangaus karalystei būdingas šventųjų bendravimas. Šventųjų bendrijai atstovauja du prikeltieji, kurie bendrauja su Jėzumi. Mozė apima visa tai, kas siejasi su įstatymu ir teismumu, o Elijas apibendrina visus pranašus. Evangelistas Lukas pažymi: "Jie pasirodė šloveje ir kalbėjo apie Jėzaus išėjimą, būsiantį Jeruzalėje" (Lk 9, 31). Dievo bendradarbiavimo su žmonėmis

Sveikiname "Tėviškės Aidus" nužengusius 50 metų!

Gal tai krislelis istorijoje. Žmogaus gyvenime tai visas jo amžius.

Meldžiame Viešpatį suteikti amžinąjį atilsį visiems palaikiusiems gyvus "Tėviškės Aidus".

Sveikiname ir dėkojame šių dienų ir ateities darbuotojus, kurie sėdi ir sėdės prie "Tėviškės Aidų" vairo kitų 50 metų!

Sydney Lietuvių Katalikų Kultūros Draugija

ALKF ir "Tėviškės Aidų" darbuotojai nuoširdžiai dėkoja Sydnejaus Lietuvių Katalikų Kultūros Draugijai už \$25 auką.

istorija ir dieviškasis išganymo planas ir danguje išlieka kaip bendravimo tema ir teikia progą šlovinti Dievą. Galiausiai dangaus patyrimas atsispindi Dievo apreikime, jam atskleidžiant savo trejybinių būčių. Tėvas kalba Sūnui, o per Sūnų - žmonėms: "Klausykite jo!" Šie žodžiai galioja ne tik žemiškojo Jėzaus buvimo tarpiniu. Dieviškasis Žodis per Šventąją Dvasią pirma išganytuosius į vidinį dieviškąjį gyvenimą.

Trečias gavėnios sekmadienis

Iš 20, 1-17, 1 Kor 1, 22-25, Jn 2, 13-25.

Patys skurdžiausi yra prekybininkai, jų klientai yra vargingiausi žmonės. Šventyklos prižiūrėtojų reakcija palyginti nedraži. Galima įsivaizduoti, kad maldingiausius šventyklos lankytojus jau seniai piktino joje įsikūrusi prekyvietė. Kita vertus, galima suprasti ir vyresnybę. Šventyklos verslas garantavo pajamas, kurių reikėdavo kunigams, šventyklos sargams ir jų šeimoms išlaikyti. Pagunda sieti religiją ir verslą sena kaip pasaulis. Šią pagundą išgyveno ir pirmieji krikščionys. Ne veltui "Didachėje" įspėjama: "Saugokitės žmonių, siekiančių pasipelnyti iš Kristaus". Nelengva rasti teisingą sprendimą siekiant suderinti medžiaginius poreikius ir dvasinę tarnystę. Pastatus reikia statyti, po to remontuoti, nuolat išlaikyti. Taigi šventyklos vyresnieji gynė ne pačią prekyvietę, bet abejojo Jėzaus kompetencija: "Kokį ženklą mums galėtum duoti, kad turi teisę taip daryti?" Jėzus niekuomet nesileisdavo tiesiogiai provokuojamas daryti stebuklus. Jis visuomet, kaip ir šiuo atveju, nuyrodydavo tą patį ženklą - prisikėlimą: "Sugriaukite šią šventovę, o aš per tris dienas ją atstatysiu. (...) Jis kalbėjo apie savo kūno šventovę".

Tačiau tai nėra vien palyginimas su būsimąja Jėzaus mirtimi ir prisikėlimu. Nors Jėzaus širdžiai buvo brangi Jeruzalės šventovė, jis žinojo, jog artėja jos pabaiga. Ją pakeis naujoji Dievo tauta, tikinčiųjų bendruomenė, susibursianti apie Jėzaus kryžiaus auką. Tuomet šventyklos aukojimai taps nebereikalingi. Apaštalas Paulius dar labiau išplėtojo šią naują mintį: "Ar nežinote, kad jūs kūnas yra šventovė jumyse gyvenančios Šventosios Dvasios?" (1 Kor 6, 19). Įdomu, kad apaštalas tai rašė dar prieš Jeruzalės šventyklos sugriovimą. Ir dar svarbiau: "Argi nežinote, kad jūs esate Dievo šventovė ir jumyse gyvena Dievo Dvasia?" (1 Kor 3, 16). Bažnyčia yra naujoji šventovė ir drauge Kristaus Kūnas su daugeliu narių (1 Kor 12 ir Rom 12). "Bažnyčios žinios"

Bažnyčia nuolat reformuojasi

Juozas DAPŠAUSKAS

(Tęsinys iš praeito numerio)

- Lengviausia apkaltinti pačius žmones. Atgimimo pradžioje žmonės plūstelėjo į bažnyčias, tikėdamiesi rasti atsakymus į savo dvasios poreikius, bet šiuolaikinio atsakymo negavo ir nuo Bažnyčios nusigrėžė. Šiandieninė padėtį kai kas, tada kritikavęs Bažnyčios sustabarėjimą, nusakė pranašiška. Jei Bažnyčios balso žmonės neklauso, ar nėra ir pačios Bažnyčios, jog kalbėjimo stiliaus problema? Ar šiuo požiūriu nereikėtų radikaliai atsinaujinti?

- Bažnyčia per II Vatikano susirikimą pasuko atsinaujinimo ir reformų link. Mūsų kunigai įpratę gyventi geto sąlygomis ir dabar dar kai kurie taip gyvena, manydami, kad to pakanka. Jėzus mus įpareigojo visom įmanomom priemonėm skelti jo mokslą.

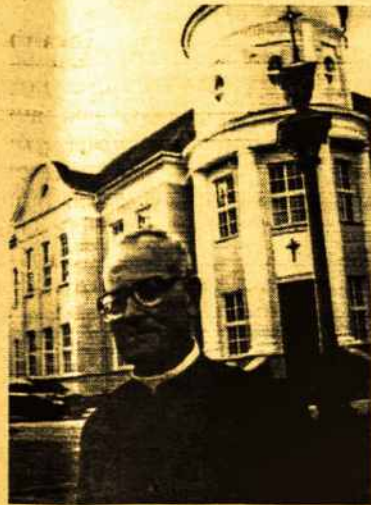
Šiais jubiliejiniais metais Bažnyčia tą skelbimą labai suaktyvino: vyksta daug renginių, lankomos šeimos. Tik gaila, kad tas šeimų lankymas kai kur buvo labai formaliai atliktas, o reikėjo įsigilinti į šeimų problemas, artimiau pabendrauti. Norint atgaivinti tikėjimą, svarbu kurti gyvas bendruomenes, kad jose vyktų artimas bendravimas, diskusijos, savitarpį pagalba. Žmonėms reikia šiltų ryšių, artumo jausmo. Čia privalu tikrai kritiškai į save pažiūrėti. Tačiau yra nemažai atsidavusių kunigų, kurie Bažnyčios gyvumą palaiko patys išradimais veikdami bei į tą darbą įtraukdami ir visus tikinčiuosius.

- Nuo Bažnyčios kai kuriuos žmones atstumia sausoki pamokslai, davatkiškumas, dogmatizmas. Ar, Jūsų manymu, Lietuvoje yra įsisąmoninta II Vatikano susirinkimo dvasia?

- Labai mažai. Atsukti altoriai į žmones ir kiti pakitimai - tai tik išorė, o ne tikrasis atsinaujinimas. Svarbu atnaujinti pirmėję krikščionių dvasią, kad labiau būtų atsigręžta į žmogų, kad daugiau bažnyčiose būtų jaunimo, supratimo, bendruomeniškumo, solidarumo. Aš stebiuosi, kad tiek mažai kunigų tai supranta.

- Šiais jubiliejiniais metais matėme tikrai gražų Bažnyčios gestą: buvo atsiprašyta už praeities klaidas, kurias padarė jos nariai. Kaip galėtumėte pakomentuoti šį atgailos žingsnį?

- Nerasime žemėje žmogaus, kuris nedarytų klaidų. Bažnyčia susideda iš žmonių. Patarlė sako, kad klysti - žmogiška, pakilti iš kalčių yra dieviška, o pasilikti su kalte-velniška. Žmogus prisipažindamas, kad klydo, pasielgia dieviškai. Bažnyčios prisipažinimas klydus yra pavyzdinis žingsnis, kviečiantis tikram atsinaujinimui. Šuo pavyzdžiu turėtų pasekti ir kiti žmonės.

Lietuvos katalikų bažnyčia dar nepakankamai atsinaujinusi, mano vyskupas J. Kauneckas

- Žiniasklaidoje ne kartą esate išsakę mintį, kad Bažnyčiai reikalinga geranoriška kritika. Kritika yra tobulinantis dalykas, bet ji gali turėti ir neigiamą aspektą, jei moko visur įžvelgti tik blogybes, negerą valią. Ar tai neformuoja nepakantumo, susvetimėjimo, cinizmo dvasios, kurios apstu aplink?

- Geranoriška kritika yra tada, kai jos autorius dėl kritikuojamų dalykų pats išgyvena, nuoširdžiai nori padėti pagerinti, pataisyti. O šiandien žiniasklaidoje apstu piktdžiugiškos kritikos, mėgavimosi negerovėmis. Juk yra ir gražių, gerų reiškinių aplinkui. Tik jie sunkiau pastebimi. Juos reikia kelti į viešumą, kad ir kiti jais pasektų. Šiandien žiniasklaidos etinis lygis yra labai žemas, net nusikalstamas.

Bulvarinės žiniasklaidos pavyzdys yra "Lietuvos ryte" pasirodęs straipsnis apie tariamą popiežiaus ligą. Toks "išsidirbinėjimas" tikrai daro didelę žalą visuomenei ir gėdą tiems leidiniams. O pagrįstos, teisingos ir geranoriškos kritikos niekam nevalia bijoti, Bažnyčioje jos taip pat reikia.

Seną Ilynišką bažnytinę patarlę sako: "Bažnyčia nuolat reformuojasi". Kažkada į bažnyčių moterims nebuvo leidžiama eiti be skarelės ar kitokio galvos apdangalo. Dabar toks požiūris atrodo kaip absurdas.

Nereikia kovoti prieš naujus religinius judėjimus netinkamais būdais, geriau lenktyniauti gerų darbų ir meilės gausa, kai ko iš jų pasimokyti. Pasikeitimų Katalikų bažnyčioje buvo ir bus, tai yra gyvybės ženklas. Svarbiausia - mąstymo, požiūrio pakeitimas, dvasinis atsinaujinimas.

"Veidas"

Lietuviško žodžio pasaulin vedėjai

Kristijonas Donelaitis

Šiomet Lietuvių literatūros ir kalbotyros mokslininkų akys krypta į Mažąją Lietuvą - Lietuviškos raštijos lopšį. Sukanka 230 metų, kai gimė pirmasis Kristijono Donelaičio poemos "Metai" leidėjas ir vertėjas Liudvikas (Liudas) Gediminas Rėza ir 200 metų, kai gimė jo mokinys ir darbų tęsėjas, lietuvių kalbos tyrinėtojas Fridrikas (Pridrikis) Kuršaitis.

Anksti mirus tėvui (1782), Liudas gyveno tai pas vieną, tai pas kitą giminaitį. Pirmąjį savo mokslą gavo Rasytės pradžios mokykloje, kartu laisvomis valandomis gandydamas jo tėvo tolimo giminaičio žąsis. Tačiau ir gandydamas negalėdavo atsiplešti nuo knygos, už ką ne kartą buvo baudžiamas, nes neprižiūrimos žąsis iškrikdavo. 1785 m. Liudą paėmė Kaukėnų bažnyčios vaikų mokytojas (precentorius) Kristijonas Dovydas Vitikas. Šis, pastebėjęs didelį Liudo palinkimą į mokslą, ėmė ruošti jį Karaliaučiaus universitetą. Studijuodamas Teologijos fakultete, klausė Kanto, Hasės ir kitų garsių mokslininkų paskaitų. Žąsiaganis tapo Karaliaučiaus tvirtovės bažnyčios kunigu, teologijos daktaru, universiteto privatdocentu (neatatinu). 1811-1812 m. jis, karo kapelionas, su savo daliniu traukė į Rusiją ir ilgainiui buvo Žemaitijoje, šiaurės Lietuvoje. Savo brigada peržygiavęs Vokietiją ir Prancūziją pasiekė Londoną, kur užmezgė santykius su Britanijos Biblijos draugija ir gavo gan didelę pašalpą

Pr. Kuršaitis

jo dar prieš karą sumanytam lietuviškos Biblijos leidiniui. "Wissas szwentas rasztas Seno ir Naujo Testamento" (1520 p.) dienos šviesa išvydo 1816 metais. Šis Biblijos leidimas buvo kartojamas iki 1853 m., kai jį perredagavo Pridrikis Kuršaitis. Laikoma, kad Britanijos Biblijos draugijos leidžiamą lietuvišką šventąjį Raštą išvertė L. Rėza.

Neabejotina, kaip teigė Vaclovas Biržiška, kad L. Rėzos protėviai bent porą šimtmečių gyveno Mažojoje Lietuvoje ir visi buvo susiję su vietos lietuviškuoju gyvenimu. Jis jautė didelę pagarbą lietuviams, jų kalbai ir kultūrai, rūpinosi to meto lietuvių reikalais ir jų paveldu. Dar prieš 1812 m. L. Rėza turėjo K. Donelaičio "Metų" rankraštį, kurį jam perdavė vienas svarbiausių jo padėjėjų ruošiant Biblijos vertimą kunigas Jonas Gotfridas Jordanas, gavęs rankraščius iš poeto našlės. Ruošdamas spaudai L. Rėza poemą gerokai sutrumpino (iš 2997 eilučių paliko 2537). Kai kur jo vertime nukrypta nuo rankraščio teksto, tačiau svarbiausia tai, kad K. Donelaičio poema tapo prieinama skaitančiam ir lietuviškai, ir vokiškai. Išleides "Metus", L. Rėza rašė, jog tikisi "išsaugojęs lietuvių tautai veikalą, kuris greitai būtų buvęs užmirštas". L. Rėza pirmasis išleido ir K. Donelaičio pasakėčias (1824). Labai palankaus atgarsio susilaukė jo paruoštas lietuvių liaudies dainų rinkinys (1825). "Dainos oder Lithausche Volkslieder" (362 p.); apie jį J.V. Gėtė rašė, kad tai esanti knyga, kokios jis laukęs ir kad ji turėtų būti kiekvienoje bibliotekoje, kuriai įdomi nacionalinė poezija.

(Nukelta į 8 psl.)

Kovas

- 1 d. Pelenų diena.
- 4 d. Šv. Kazimieras.
- 11 d. Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo diena.
- 19 d. Šv. Juozapas.
- 20 d. Pavasario lygiadienis. Žemės diena.
- 25 d. Marijos apreiškimo šventė (Blovieščius).

Senovėje kovas buvo vadinamas *morčiumi, karveliniu*.

Pelenų diena (pirmoji diena po Užgavėnių) buvo laikoma lyg ir pirmąja pavasario diena. Žmonės nesikeldavo su tamsa, laukdavo, kol išauš - keldavosi kaip pavasarį. Tą dieną bažnyčioje žmonėms ant galvų buvo barstomi pelenai, simbolizuojantys žmogaus atsiradimą iš dulkės ir pavirtimą dulke. Pelenų dieną buvo laikomasi griežto pasninko.

Kovo 4-oji - Kazimierinės. Šv. Kazimieras (1458-1484) - Lietuvos didysis kunigaikštis, Lenkijos karalius, Jogailos anūkas, Lietuvos, ypač jaunimo, globėjas. Senovėje ši diena buvo vadinama *Kovarnių, Vyturėlio* diena. Sakydavo, kad tą dieną vieversys išgėdęs visą savo giesmę, todėl pradėdąs tirpti sniegas.

Kovo 11 d. minime Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo dieną. Buvo atkurta 1990 metais.

Kovo 19-oji - Juozapinės, Šv. Juozapas - Marijos sužadėtinis, Jėzaus Kristaus žemiškasis globėjas, visos Katalikų Bažnyčios globėjas. Ši diena buvo vadinama *Pempės* diena.

Kovo 20-oji laikoma astronomine pavasario pradžia, nes nuo šio laiko diena tampa ilgesne už naktį.

Kovo 25 dieną bažnyčia mini *Viešpaties Apreiškimo Švč. Mariją dieną*.

Senovėje ši diena buvo vadinama *Blovieščiumi, Gandrinėmis, Bičių* diena. Sakydavo, kad tą dieną ir meška pakyla iš žiemos guolio. Valstiečiai savo namuose keldavo vaises, kviesdavo kaimynus, patys eidavo į svečius. Vaikščiavo pamėgdžiodami gandro eisną - tai vadindavo storkavimu arba gandravimu. Tą dieną nesilaikydavo pasninko. Gandro vaišių patiekalai buvo kasnapiniai pyragėliai, krupnikas, degtinė. Gandro garbinimas pavasario apeigose susijęs su tikėjimu, kad gandas - šventas paukštis, jis kilęs iš žmogaus, nešas laimę. "*Sodietės kalendorius*"

TĖVIŠKĖS AIDAI

18 Henry St., Kensington, Vic. 3031. Tel. 9376 7355.

Published by the Australian Lithuanian Catholic Federation

LEIDŽIA AUSTRALIJOS LIETUVIŲ KATALIKŲ FEDERACIJA

Redaktorė Marija Geštautienė, email: mgestautas@hotmail.com

Prenumeratos kaina metams Australijoje \$45 dol., Europoje ir Amerikoje paprastu ir oro paštu \$90 Aust. dolerių. Atskiras numeris \$1-50. Skelbimai už skilties vieną cm. \$3. Užuojautos ir padėkos nuo \$20. Nuolatinams skelbėjams daroma nuolaida. Už skelbimų ir pasirašytų straipsnių turinį neatsakome. Redakcija korespondencijas trumpina ir taiso savo nuožiūra.

Internete: <http://vytautas.mine.nu>

REIKIA STIPRINTI ISTORINĖS ATMINTIES PAMATĄ

Edmundas SIMANAITIS

Spaudoje buvo skelbta, kad Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių visuomeninių organizacijų (sąjungos, bendrijos) vadovai Povilas Jakučionis, Vytautas Miliuskas, Antanas Stasiškis ir Lietuvos Laisvės Kovos Sąjūdžio Tarybos pirmininkas Jonas Čeponis 2005 m. rugpjūčio 8 d. raštu kreipėsi į Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos Tarybos pirmininką Romą Pakalnį ir generalinį direktorių Kęstutį Petrauskį. Buvo pasiūlyta rengti švietėjiškas istorines TV laidas.

„Šalies, valstybės, tautos visuomenės praeitis ir jos santykis su dabartimi yra tas neišskenkamas aruodas, iš kurio radijas ir televizija gali ir privalo nuolatos semti ir patrauklia forma skleisti objektyvias žinias. Ši informacija yra vienintelė terpė, kurioje išauga pilietis ir subręsta jo pilietinė savivoka. Moralinės vertybės visuomenėje įsitvirtina atsiremęsios į istorinės atminties pamatą.(...) Tačiau tiesa turi būti objektyvi ir plaukianti iš lietuvių tautos teisės į apsisprendimą ir valstybingumą, nieko neslepianči, nepagražinanti, neperšanti išankstinės nuomonės. Reikalinga tiesa, kuri brandintų pilietinę savivoką, o ši, savo ruožtu, padėtų piliečiui pačiam padaryti išvadas ir apibendrinimus“, - rašoma minėtame rašte. Prie rašto buvo prisegti trys priedai: du siūlomų temų sąrašai ir bendrieji TV laidų rengimo principai.

Tarptautinė mokslinė konferencija „Vilnius-2005“ įvykiu praėjusių metų rugsėjo 4 d. Vilniuje, priėmė rezoliuciją „Dėl pilietinės visuomenės stiprinimo“, kurioje buvo pakartoti argumentai, patvirtinantys tokių TV laidų reikalingumą. Pravartu priminti, kad minėtas kreipimasis į LRT vadovus, taip pat konferencijos „Vilnius-2005“ rezoliucija laikytini kaip atsiliepimas į Respublikos Prezidento Valdo Adamkaus metiniame pranešime 2005 m. balandžio 12 d. iškeltą didelį iššūkį visuomenei, būtent, pilietinės brandos stoka.

Po susitikimo su p. K. Petrauskiu ir vėliau su Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos tarybos pirmininku prof. R. Pakalniu ir tarybos nariais D. Vilyte, V. Milakniu, p. A. Stasiškis gavo LRT tarybos 2006 m. sausio 10 d. posėdyje priimto nutarimo tekstą: „Pasiūlyti LRT administracijai pakartoti geriausias iki šiol sukurtas laidas, skirtas 19-20 a. Lietuvos istorijai, ir numatyti galimybę nuo š. m. rudens sezono sukurti reguliarią laidą, skirtą šiuolaikinės Lietuvos istorijos pažinimui.“

Atrodo, kad temos aktualumas nekelia abejonių nei TV laidos sumanytojams, nei LRT vadovybei. Tačiau sunku paaiškinti kodėl taip ilgai delsiama išspręsti aiškų klausimą. Kyla abejonių, kad cituotas atsakymas tik nustumia sprendimą neribotam laikui. Niekam ne paslaptis, kad metų pabaigoje jau bus įsiliepsnojusios rinkimų batalijos, kurios darys stiprią įtaką ir televizijos programoms.

Televizijai buvo pasiūlyta bemaž pusšimtis istorinių temų, o siūlomi bendrieji TV laidų rezistencijos tema rengimo principai buvo numatyti tokie:

1. Stengtis išryškinti rezistencijos epizodų, reiškinį santykį su tarptautine teise, Respublikos teise, partizanų teise, visuomenės morale, papročiais.
2. Remtis kur galima ir tikslinga kitų šalių pasipriešinimo agresijai patirtimi.
3. Vengti sauso, tiesmukiško vien tik pačių įvykių atpasakojimo. Išryškinti pasipriešinimo kovų teisinį ir moralinį pranašumą, lyginant su okupantų priedarbiais ir demagogija.
4. Išryškinti išskirtinės reikšmės moralines, pilietines laisvės kovotojų, ryšininkų, rėmėjų vertybes ir jų aktualumą nūdienos geopolitinės situacijos sąlygomis.

5. Lietuva patyrė dviejų totalitarinių režimų represijas, todėl visais atvejais tikslinga palyginti režimus, nusikalstamos veiklos metodus, jų padarytus nusikaltimus.
6. Istorinė tiesa neturėtų būti perkrauta nei faktų gausa, nei emocijomis. Kiekviena laida skiriama įvardyti problemai ir turėtų būti užbaigiama ryškiai ir reikšmingu akcentu.
7. Neklausinėtini jokių požiūrių: Tautos teisė į apsisprendimą; Lietuvos valstybingumas; pasipriešinimo agresijai teisingumas; žuvusiųjų atminimo pagerbimas. Tai aksiomos.
8. Laidos neturėtų žiūrovams piršti įspūdį, kad gvildenamos temos yra išbaigtos. Kiekviena laida - tai tik atskiras rezistencijos istorijos brožas, epizodas, įvykis - kūrėjų patirties, nuomonės, vizijos produktas, pateiktas *cum grano salis*.
9. TV laidoje galėtų būti panaudoti: filmuotos medžiagos intarpai, nuotraukos, įvykių dalyvių ar liudininkų prisiminimų garso įrašai; citatos iš literatūros šaltinių, istoriniai dokumentai, laiškai; kovų, Gulago, tremties meto atributika.
10. Tikslinga pavesti laidas rengti vienai ir tai pačiai darbo grupei. Laidoje be laidos vedėjo poliloge laiduoti turėtų ne daugiau trijų asmenų.
11. TV laidas planuoti atsižvelgiant į valstybinių švenčių bei minėtinių dienų kalendorių, taip pat į iškilų valstybės pareigūnų bei visuomenės veikėjų bei svarbių šalies kultūros, ekonomikos ar politinio gyvenimo įvykių jubiliejines datas.
12. Tikslinga TV laidos temą lygiagrečiai rengti: minimum dvikalbiu-trikalbiu (lietuvių-anglų-rusų kalbomis) internetiniu variantu (rodytų laidų archyvas) ir spaudos leidiniu (reportažas, publicistika, apybraiža.)
13. Laidos orientuotinos į jaunimą ir vidurinių kartų gyventojus, atsižvelgiant į nūdienos realijas tiek visuomenėje, tiek ir jaunimo terpėje (kalba, elgesio stereotipai, užsienio pseudokultūrų įtaka, rinkos ekonomikos sąlygos ir pan.).
14. Valdžios institucijų ir nevyriausybinių organizacijų kritika neturėtų virsti nei savipeika, nei dar blogiau - savinieka. Nušviestina II Respublikos metais vyravusi nuostata, kad Bažnyčia, Mokykla, Kariuomenė visada matė išeitį iš bet kokios krizės. Išryškinti kokios institucijos posovietinėje visuomenėje tampa atraminėmis moraline prasme.
15. Laidos neturėtų būti pertraukiamos žiūrovų skambučių. Piktavališki ar provokaciniai intarpai suardytų laidos scenarijų. Į paklausimus turėtų būti atsakoma kitos savaitinės laidos metu.
16. Pokalbių su laidos dalyviais valstybės pareigūnai, kariai savanoriai, tremtiniai, savivaldybių tarnautojai,

Kad dainoj skambėtų Lietuva...

Antanina GARMUTĖ

Be kasdienių žinių apie nuolat gerėjantį (turtuolių) gyvenimą mūsų šalyje, per radiją ir televiziją dar girdime daug informacijos apie orą ir socialines problemas, skaitomas lietuviškai-rusišku žargonu. Ir daug banalių dainelių, ugdančių primityvų skonį. Ar baigiamė pamišti tuos laikus, kai laukuose laisvo žmogaus dainos skambėjo, o mokyklose visi mokiniai lankė chorą?...

Anot senovės graikų filosofo, aušra - ryto saulei palanki, kitaip tariant, ateitis priklauso jaunimui. Koks tas mūsų jaunimas? Pesimistai teigia, kad dabartinė verlaus jaunimo karta uoliai perima savo tėvų - dabartinės neokomunistinės nomenklatūros - pročius: korupciją, suktybes, vagystes - Dekalogo niekinimą.

Optimistai siūlo pasiklausyti jaunimo giesmių šventovėje, muzikos mokyklų auklėtinių koncertuose ir - kaip adatos šieno vežime - kantriai ieškoti auklėjamojo grūdo valstybinės televizijos programose. (Juk ne veltui ten dirba per 500 žmonių - negali būti visi atbukę?) Klausiu mažo kaimelio nuo Zpyškio 5 ir 7 jkasu mokinių Pečiulių, lankančių didesnės gyvenvietės mokyklą:

- Ar abu dalyvaujate mokyklos chore?
- Nė vienas...
- Kodėl?

- Todėl, kad kai daugiau turime pamokų, tenka pėsčiomis pareiti namo, sutemus, 8 km. Geltonas autobusiukas nelaukia...

Autostrada Kaunas-Šakiai važiuoja daug autotransporto. Šalimais - seni medžiai, automobilių apdaužyti, ir vaikams eiti labai pavojinga. O juk vaikus palieka ir po pamokų, ir 7-tą pamoką paskiria. Kai prieš keletą metų šiame kelyje žuvo grįžtantys iš mokyklos 2 berniukai, o kenčianti motina jų organus padovanojo beviltišku ligonių gelbėjimui, už šį kilnų poelgį ji dar ilgai buvo aplinkinių smerkiama neva tai padarius pasipelnymui. Neseniai daugiavaikių nykstančių kaimų šeimų problemoms puikius rašinius spausdinio gabi žurnalas *Veidas* (2005 m. nr. 46, 51) žurnaliste Dalia Jazukevičiūtė, tačiau ar jus bent paskaito asmenys, galintys

mokytojai, represinių sovietinių struktūrų darbuotojai, visuomeninių organizacijų atstovai ir pan.) metu klausimai net ir labai aštriomis temomis burėtų būti korektiški, be pykčio, be įžeidinėjimų.

Gerokai apmaudu, kad pilietinės visuomenės ugdymui valstybinės institucijos iki šiol neskirdavo pakankamai dėmesio. Vasario 15 d. Švietimo ir mokslo ministerija pranešė, kad Vyriausybei jau pateikta tvirtinti "Ilgalaikė pilietinio ir tautinio ugdymo programa". Jos įgyvendinimui šiemet iš valstybės biudžeto numatyta skirti 690 tūkst. litų. Tautinis ir patriotinis ugdymas mokyklose vyksta nevienodu intensyvumu ir dabar. O kodėl valstybinė televizija ir radijas tebeplanuoja planinį atsilikimą?

padaryti rimtas išvadas ir sprendimus?

Prieš 15-ka metų, Sausio 13-ąją tauta kovojo ir jaunimo gyvybių kaina įtvirtino laisvę. Tačiau, anot vieno žymaus politikos, valstybės laisvė dar nereiškia žmogaus smegenų laisvės. Dėl to buvusi nomenklatūra užvaldė visas valdžios ir verslo sritis. Spauda nuolatos aliarmuoja apie teisėjų klaną išsigimimą ir perkamą teisingumą. Kai kolaboranto pavadinimas kolaborantu, vagies - vagimi yra traktuojamas kaip šmeižtas ir už tai yra baudžiama, o liudytojo melas, anot prof. Landsbergio, kaip niekur kitur pasaulyje yra nebaudžiamas, o laikomas teisminiu įrodymu, vyksta neteisybės įteisėjimas ir valstybės griovimas.

Kaip tai pasireiškia kasdieniame gyvenime? Visai paprastai. Darbdaviai elgiasi su darbininkais kaip vergvaldžiai su vergais, todėl šie priversti emigruoti arba tapti bedarbiais. Pavyzdžiui, mano minėtų mokinukų tėvas dirbo statybose suvirintoju, dengė stogus ir pagal sutartį turėjo gauti per mėnesį 2 tūkstančius litų. Deja, darbdavys bene 3 mėnesius iš eilės temokė po 2 šimtus litų, teisingindamas, kad neturi pinigų - sumokėsias vėliau. O paskui ciniškai pasiūlė... kreiptis į teismą! (t.y. turėti papildomų išlaidų ir nukentėti dar labiau). Toje įmonėje nukentėjo ne vienas darbininkas. Ir žmonės savanoriškai tapo bedarbiais, o darbdavys nė nemirktelėjo - pasieškojo emigrantų iš Gudijos. Tad nekeista, kad ir vaikai svajoja kuo greičiau užaugti ir bėgti iš tėvynės - ieškoti sotesnio duonos kėsnio svetur.

Patriotizmo deficitas, kaip pastebi iškilie seimūnė, grėšia valstybingumo praradimu. Nes dar prisideda didžiosios kaimyninės valstybės nuolatinis tykojimas ir nerimas. Gal svietimi lėktuvai Lietuvos teritorijoje krenta ne šiaip sau?...

Istoriškai esame lyg ir saugesni, ramesni dėl ateities. Saugo NATO (ŠAS) skydas, Europos ekonomika. Tačiau vėl niekaip nesuprantamas paradoksas: mes patys padarom stogą kagėbistams - Lietuvoje ilgam laikotarpiui įslaptinti okupanto archyvai (ir už tai seime nubalsavo netgi dešiniųjų elitas - negi buvo įmerkto ir jų uodegos?). Rengiamasi priimti dar gailėstingesnį liustracijos - KGB agentų prisipažinimo - įstatymą. Esą, tegu jie, vargšai, pajunta sąžinės graužimą. (Kada niekšai turėjo sąžinę?). Apsaugosim. Niekas nesužinos. (Kad išduoti tėvynę ne tik pelninga, bet ir saugu!).

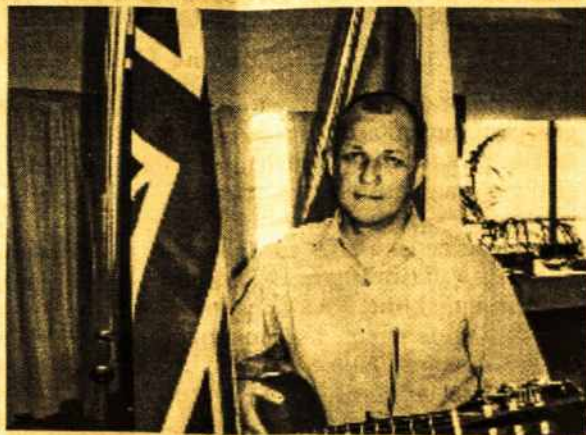
O gyvenimas eina, metai bėga. Sausio 13-osios 15 metų išvakarėse Valstybinė televizija transliuoja tas melodijas, kurias dainuodama maža tauta ėjo prieš tankus ir parodė pasauliui stebuklą. Laimėjo! Tad didžioji VILTIS - gyva. Kad dainose - skambės LIETUVA!

"Tėviškės Žiburiai"

Nepriklausomybės šventės minėjimas Canberroje

Liudas
BUDZINAUSKAS

Tado Žilinsko
nuotraukos

Vytautas V. Landsbergis

Į Canberros Bendruomenės Sąjungos Valdybos ruošiamą Vasario 16-tos minėjimą, š.m. vasario 19-tą, 1 val. p.p. gražioje "Canberra" Klubo salėje susirinko apie 70 tautiečių. Bendruomenės pirmininkas Viktoras Martišius pasveikinęs susirinkusiuosius, sakė, kad Vasario 16-toji yra labai svarbi data Lietuvos kalendoriuje, apie ją kalbėti pakvietė dr. A. Kabailą.

Prelegentas sakė, kad šios valstybės šventės proga reikia pasidžiaugti, kad šiandien Lietuva vėl laisva, atgavo nepriklausomybę, kad ji yra ne tik laisvų valstybių tarpe, bet Europos Sąjungos nare, bet svarbiausia, kad tapo NATO nare. NATO reikalauja gynybinių įsipareigojimų, bet kartu užtikrina Lietuvos valstybės tęstinumą.

Sakė, kad šiandien Lietuvos sportininkams nereikia rengtis svetimomis uniformomis ar savo pasisiekimus švęsti po sovietine vėliava. Jie dabar gali dalyvauti tarptautinėse rungtynėse, kaip lietuviai, lygiateisiai su kitų valstybių sportininkais.

Toliau prelegentas sakė, kad Lietuvoje mūsų lietuvių kalba yra valstybinė kalba ir dėl to nėra jokių abejonių. Mokslininkams nebereikia savo disertacijas rašyti rusų kalba, jie dabar tą gali atlikti lietuvių kalba.

Svečiuojantis Lietuvoje, galima aplankyti ne tik protėvių kapus, bet ir kurį Lietuvos kampelį. Lengva užmiršti, kaip svečiai buvo uždaromi specialiuose ir prižiūrimuose viešbučiuose ir po kelių dienų išsiunčiami iš Lietuvos.

Nežiūrint visų laimėjimų, mes neturime prarasti budrumo. "Tas nevertas laisvės, kas negina jos". Nereikia ginti ginklu, bet įvairiais kitais būdais, kurie veikia viešąją nuomonę. Dažnai spaudoje girdime, kad Lietuva nauja valstybė, kad

buvusi Sovietų Respublika. Mes gana gerai žinome, kad Lietuva turi seną ir garbingą istoriją, kad prieš istoriniame laikotarpyje mūsų žemėse gyveno mūsų protėviai.

Skamba juokingai, kad Lietuva nauja tauta, nauja valstybė, bet tai nereikia pykti, kad kai kurios valstybės sutapatina tautos ir valstybės sąvoką, ypatingai Amerikoje ir Australijoje. Tie kraštai, susikūrė iš emigrantų, todėl tautos neturi. (Gal būt, tik čia buviai galėtų girtis, kad jie yra aborigenų tautybės – autoriaus pastaba).

Prieš skleidžiamą neteisingą informaciją, kad Lietuva nauja valstybė, kad Sovietų Sąjungos buvusi dalis. Jis sakė, kad prieš tą neteisybę, mūsų uždavinys yra veikti viešąją nuomonę ir pabrėžti skirtumą, kad Lietuva yra ne jauna valstybė, bet sena tauta ir valstybė, kad ji nėra Sovietų Sąjungos dalis, bet buvo jėga okupuota ir įjungta.

Prelegentas priminė, kad viešoji nuomonė turi didelį galią, nes dėka jos buvo atstatyta Antroji Nepriklausomybė. Kodėl ne Kovo 11-toji, bet Vasario 16-toji yra valstybės šventė? Be Vasario 16-tosios, tikriausia nebūtų ir Kovo 11-tosios, sakė dr. A. Kabaila.

Toliau išsamiai perbėgo Pirmosios ir Antrosios Nepriklausomybės atstatymo laikotarpį ir su susijusius sunkumus. Labai vaizdžiai pateikė pirmosios Nepriklausomybės kovų raidą su bermontininkais, bolševikais ir lenkais. Prelegentas sakė, kad 1919 m. bolševikai įsiveržė į Lietuvą, užėmė Vilnių sparčiai veržėsi link Kauno. Mūsų savanoriai jiems

užkirto kelią ir su bolševikais atkaliai kovėsi, juos atmušdami. Savanorių tarpe buvo ir jo tėvas Pranas Kabaila, kaip jaunas karininkas, vienos savanorių kuopos vadas, kuris su lietuvių batalionu grįžo iš Rusijos. Už narsumą buvo apdovanotas Vyties Kryžiumi. "Jis mano tėvas, tai turiu asmeninį ryšį su šiais įvykiais" - sakė prelegentas. Tikrai, sūnus gali didžiuotis savo a.a. Tėveliu. Tik dalis minčių iš labai įdomios, turiningos ir istoriniais duomenimis pagrįstos dr. A. Kabailos paskaitos. Vertėtų, kad autorius savo pilną paskaitą patalpintų lietuviškai spaudai.

Programos vedėja Sigita Gailiūnaitė padėkojo dr. A. Kabilai už labai įdomią paskaitą ir pristatė jaunąjį Vytautą Landsbergį. Jo koncertas buvo lauktas mūsų visų. Nekalbantiems lietuviškai, Sigita vertė į anglų kalbą. Vytautas V. Landsbergis - kino ir teatro režisierius, daugelių knygų vaikams autorius, atvyko į koncertinę kelionę, pakviestas Australijos lietuvių bendruomenės. Tai pirmas Vytauto atvykimas į mūsų šalį.

Pirmasis Vytauto V. Landsbergio koncertas įvyko Canberroje, kur režisierius parodė du savo trumpus muzikinius filmus "Iš karčemėlės" (pagal lietuvių liaudies dainą) ir "Karininko romansą" (pagal tarpukario laikų populiarių romansą). Taip pat Vytautas padainavo nemažai lietuvių liaudies dainų, pritardamas gitara. Vytautas V. Landsbergis yra dainavęs Vilniaus universiteto etnografiniame ansamblyje "Ratilio" ir dabar visur stengiasi

dr. A. Kabaila

propaguoti, platinti lietuvių tautosaką. Popietės metu Canberros lietuvių bendruomenei buvo pristatyta Vytauto V. Landsbergio knyga vaikams "Arklio Dominyko meilė", kuri Lietuvoje praeitais metais buvo išrinkta geriausia metų knyga. Šiuo metu ši knyga yra verčiama į švedų ir kiniečių kalbas, Vytautas ieško galimybių išleisti ją ir Australijoje.

Vakaro programą pabaigė Vytauto autorinėmis dainomis ir bendrai su sale sudainuota liaudies daina "Ulioj bitela". Vėliau Vytautas išvyko į Sydnejų, aplankyti giminių, iš ten važiuos koncertuoti į Adelaidę ir Melbourną. Vytautas truputį apgailestavo, kad nepavyko suorganizuoti koncerto Sydnejuje, nes kelios šeimos iš ten buvo atvažiavusios į Canberros koncertą pasiklausyti Vytauto dainų.

Po vakaro susirinkę žiūrovai galėjo įsigyti Vytauto V. Landsbergio CD su jo atliekamomis dainomis. Plojimais mes padėkojome jam už koncertą, o Sigita bendruomenės vardu prisiminimui įteikė knygą apie Canberrą.

Vytautui linkime geros viešnagės Kengūrų žemėje ir sėkmingai koncertuoti kitose lietuvių kolonijose. Sugiedojus himną, prie vyno taurelės ėjome pasivaišinti, kadangi buvo praalke, o dar ilgai šnekučiavomės.

Canberros bendruomenės vaizdas - paskaitą skaito dr. A. Kabaila

Vasario 16 – osios šventės proga sveikinimai ir linkejimai Jums ir visai redakcijai!

PS. Aš moku rašyti lietuviškai!" sausio 28 dieną Lietuvoje vyko Nacionalinio diktanto konkursas (ne lituanistams). Dalyvavo savanoriai įvairių profesijų ir amžiaus žmonės. Diktanto tekstas, kuri pridedu, simboliškai siejasi ir su laikraščiu „Tėviškės Aidai“ pavadinimu ir turiniu. (Gal prasminga būtų publikuoti).

Ačiū Regina

Tėviškė

Jeigu mane kas paklaustų, kurioje pasaulio vietoje žmogui linksmiausiai šviečia saulė, gražiausiai žydi gėlės, gieda paukščiai, ošia medžiai, ūkauja vėjas, - aš atsakyčiau - Tėviškėje. Jeigu mane kas paklaustų, kuriame visos žemės kampelyje žmogui gražiausias pavasaris, ramiausia vasara, spalvingiausias ruduo, balčiausias ir puriausias žiemos sniegas, - aš taip pat atsakyčiau - Tėviškėje. Jeigu mane kas paklaustų, su kuria vieta žmogų riša gražiausi ir geriausi jo atsiminimai, - aš ir vėl atsakyčiau - su Tėviške, su tomis vietomis, kur mes gimėme ir augome, iš kurių prasidėjo mūsų gyvenimo kelias. Ir kur tik žmogus bebūtų, kur begyventų, kur bekeliautų, - visur jį pasiveja greitasparnis Tėviškės ilgesio paukštis, vaikystės dienų klyksmu nusmelkdamas širdį ir nors mintimis sugrąžindamas į tą žemės kampelį, kurio dulkių kaip didžiausios šventenybės po ilgą klajojimų nusilenkia paliesti sukepusiomis lūpomis net rūsčiausias širdies žmonės.

Taip galvojau vieną vaikišką rudens popietę, eidamas vingiuotu vieškeliu į savo senąją Tėviškę, kurios jau daug metų nebuvo matęs. Ėjau neskubėdamas, tarytum atsargiai nešdamas neramią savo širdį ir bijodamas išlieti iš jos nors bent vieną lašą to graudaus Tėviškės ilgesio, kurio ji buvo sklidina.

A. Biliūnas. "Rinktinė" -V., 1974. p. 163-164.

Lietuvos beržai žiemos metu

Lithuanian February 16th Independence Celebration held on February 19th at St. Joachim Church in Lidcombe. Sermon by Father Jonas Stankevicius.

Gaude Mater Lituania Rejoice Mother Lithuania...

There are two most dear things in our life on this planet. One is our own Mother, who gave us our body, who bore us, looked after us... The second dear thing is our Mother, the Homeland, in which we find a place to live, move, work and in her bosom we suppose to lay our bones for eternal rest.

Both Mothers deserve our Love, Respect, Honesty and Help. We must defend both of them from the danger even if it will cost us our own life.

For many reasons: political, economical, social we migrated to Australia, which became our new Mother. However, on the occasion like today our Soul, mind, emotions travel to the North, to Lithuania. It is not my intention to bring forth political history of Lithuania. I would like to recall the fact, that Free Lithuania is a Christian country, and the land of many famous Shrines and the land of many great Saints.

On March 4, the Solemnity of St. Kazimieras, a future king, however TB terminated his life when he was only 24.

On July 12, the Solemnity of a great Bishop, reformer of Marian Order of monks. Former Archbishop of Vilnius and later on Apostolic Delegate for Lithuania - Bishop Jurgis Matulaitis.

In the church of the Holy Spirit in Vilnius our Orthodox Brethren venerate the relics of 3 Lithuanian Martyrs: St. Ioann, St. Anthony and

St. Eustachius. All 3 were courtiers of duke Algirdas. They were martyred in 1347, near the place where today 3 huge crosses were rebuilt.

Mykolas Giedraitis, born of Lithuanian noble family in 15th century. He entered the Order of Canons Regular de Poenitentia in Bistrica, northeast of Vilnius. In 1460 obtained doctorate at the Jagiellonian University in Cracow, he moved to obscurity, serving as a humble sacristan in St. Mark's church in Cracow. After his death his relics were venerated by Poles and Lithuanians as well. Holy Fr. John Paul II nominated Br Mykolas as the patron of sacristians.

St. Rafael Kalinowski, born in Vilnius, soldier officer, took part in uprisings against Russians, deported to Siberia. After return entered Carmelites. A few years ago Holy Fr. John Paul II canonized him in the Basilica of St. Peter in Rome. It is good to note, that Lithuania's Landsbergis and Poland's Walesa were present there, born in Zagare (Northwest Lithuania). After her death the devotion to her relics spread widely. Bishop of Samogitia Antanas Tiskevicius reported to Rome 7 miracles, attributed her intercession. During the Soviets occupation in 1940 her body was destroyed.

Fr. Jurgis Ambraziejus Pabreza, 19th century Franciscan,

Nuotraukoje kunigas Jonas Stankevicius šventina Juozo ir Marijonos Koliavų "Tėviškės Aidų" skaitytojų paminklą Lietuvių sekcijos kapuose Rookwoode. Foto A. Kramiliaus.

botanist and folk doctor. He is venerated for his outstanding virtues. The people pray for his intercession at his grave in Kretinga. Following the initiative of the Holy Fr. John Paul II, Lithuania submitted a list of the witnesses of Faith of the 20th century. The list includes 115 persons. Among them: Archbishop Theofilus Matulionis (1873-1962), Archbishop Mecislovas Reiny (1884-1954), Bishop Vencentas Borisevicius (1887-1946). In this list: servant of God Elena Spirgeviute (1924-1943) - murdered when defending her dignity. Then Adele Dirsyte (1909-1955) author of famous Siberian Prayer

book. Died as martyr for faith in Siberia.

Lithuania is also a land of many famous shrines: Siluva - with the miraculous Icon of our Lady, place of Marian apparition. Ausros Vartai - our Lady of Mercy in Vilnius, Hill of Crosses, Zemaiciu Kalvarija, Pivasiunai, Marijampole, Krekenava.

We have no time to talk about them. It will be done gradually during the year.

Let us conclude our celebration again with the words of the Latin invocation: Gaude Mater Lituania. God bless and protect us and our Motherland Lithuania. Amen.

Vokietijos Lietuvių Bendruomenei - 60 metų

Šių metų pagrindinio Vasario 16-osios minėjimo metu Vokietijos Lietuvių Bendruomenė (VLB) šventė savo 60 metų gyvavimo sukaktį. Vasario mėn. 18-ą d. į Hüttenfeldo Bürgerhausą (ar *Piliečių kultūros namus*) susirinko daug garbingų svečių iš Lietuvos ir Vokietijos, o lietuvių išeivių suvažiavo ir iš tolimiausių Vokietijos vietų bei iš kaimyninės Prancūzijos. Prieš minėjimą Hüttenfeldo bažnyčioje vyko lietuviškos ekumeninės pamaldos, kurias pravedė Lietuvos vyskupų konferencijos delegatas Užsienio lietuvių sielovada prelatas Edmundas Putrimas ir ev. kunigas Ričardas Baliulis.

Nepriklausomybės minėjimas buvo pradėtas Lietuvos ir Vokietijos himnais. Bendruomenės pirmininkas Antanas Šiugždinis pasveikino garbės svečius, apžvelgė Bendruomenės istoriją ir pristatė įspūdingą istorinių nuotraukų instaliaciją. Sveikinimo žodžius tarė LR ambasadorius Vokietijoje Evaldas Ignatavičius, Tautinių mažumų ir išeivijos departamento Užsienio lietuvių skyriaus Ryšių su bendruomenėmis poskyrio vedėja Aurelija Jundulienė, Krašto vyriausybės tremtinių įgaliotinis Rudolfas Friedrichas, Hüttenfeldo seniūnas Walteris Schmittas, SPD Bundestago frakcijos vardu - dr. Klausas Kübleris, VLJS pirmininkas Aidas Šiugždinis ir PLJS pirmininkė Dalia Henke.

Vokietijos federalinio parlamento (Bundestago) narys Dr. Michael Meister perdavė CDU/CSU frakcijos sveikinimus ir pasakė pagrindinę minėjimo kalbą. "Lietuvių bendruomenė išaugo į organizaciją, kuri Vokietijoje gyvenantiems lietuviams tapo tėvyne, o vokiečiams vieta, kur matomas ir patiriamas lietuviškas gyvenimas, lietuviška kultūra. Lietuvių bendruomenė įdėjo didelį indėlį į gerą vokiečių - ietuvių piliečių sugyvenimą. Geri santykiai tarp tautų prasideda visuomet mažuose dalykuose, su bendravimu žmonių, kurie be prietarų ir su susidomėjimu vieni kitiems atsiveria, sakė

Vasario 16-osios minėjimo - 60 m. Jubiliejaus koncerto dalyviai

prelegentas. Aš sveikinu Lietuvą su jos aiškiu apsisprendimu už laisvę ir demokratiją bei imponuojantį europietinį užsiangazavimą. Aš džiaugiuosi, kad Lietuva su savo didele vidine dinamika, puikia kultūra ir savo europietiška dvasia praturtina Europos Sąjungos tautų šeimą. Geresnių Europos ambasadorių kaip Lietuvių Bendruomenė ir Vasario 16-osios gimnazija Lietuva negali norėti", - baigė savo kalbą dr. M. Meister.

Po gražių sveikinimų ir linkėjimų šventės svečius džiugino Vasario 16-osios gimnazijos mokinių tautinių šokių ratelio, choro ir orkestro (Vadovai: Audronė ir Gintaras Ručiai) koncertas. Kaip ir kasmet visi susirinkę buvo sužavėti tokios mokinių skaičiumi nedidelės gimnazijos kultūrine veikla.

Pasibaigus oficialiai daliai šventė linksmiai tęsėsi toliau. Svečiai smagiai bendravo vaišindamiesi lietuviškais

cepelinais ir vokišku alumi. Buvo puiki proga tradicinėje Jaunimo Sąjungos kavinėje skanaujant desertu ir kava daugiau sužinoti apie šiuos metų Jaunimo kongresą Kanadoje ir paremti rimtai jam besiruošiančius Vokietijos atstovus. Svečius linksmo iš Lietuvos atvykęs legendinis "Vairas".

Kasmetis pagrindinis VLB Nepriklausomybės minėjimas Vokietijos lietuviams yra išskirtinė proga susitikti senus pažįstamus ir draugus, paplepėti apie bendrus džiaugsmus ir rūpesčius bei atgaivinti lietuvišką savimonę.

Trumpai apie VLB istoriją

Vokietijos Lietuvių Bendruomenė - viena stipriausių, narių skaičiumi ilgą laiką buvusi bene didžiausia lietuvių bendruomenė Europoje. Ji tapo savotišku

Europos lietuvių bendruomenės vienijančiu centru. Jos gyvavimo metus skaičiuojame nuo 1946 metų, kai susikūrė Lietuvių Tremtinių Bendruomenė (LTB). Su šia bendruomene susijęs daugumos lietuvių, vėliau išvykusių į kitus kraštus, likimas.

Antrojo pasaulinio karo metu į Vokietiją keturiomis bangomis buvo atbloškta per 100.000 lietuvių. Sunkiomis tremties sąlygomis lietuviams pabėgėliams pavyko sukurti ankstesnės išeivijos neregėtą savarankišką švietimo sistemą, leidžiami laikraščiai ir žurnalai, išvystytas kultūrinis gyvenimas. Unikaliomis viso pasaulio lietuvių pastangomis 1951 m. pasiektas vienintelės pilnos už Lietuvos ribų gimnazijos - Vasario 16-osios gimnazijos - įkūrimas ir jos išlaikymas iki šių dienų. Nepamirštami liks politiniai lietuvių išeivių žygiai dėl Lietuvos laisvės ir reikšmingi reprezentaciniai minėjimai, šventės bei kultūriniai renginiai. Ir šiandien veikia Lietuvių kultūros institutas, kasmet vyksta Bendruomenės darbuotojų suvažiavimai, leidžiamos "Informacijos", apylinkėse rengiami susitikimai ir minėjimai, veikia tautinių šokių ir dainų rateliai, labai aktyvi ir Vokietijos Lietuvių Jaunimo Sąjunga.

Šakotas ir įvairiaspalvis buvo lietuvių pabėgėlių gyvenimas Vokietijoje. Jis padėjo pagrindus tolesnei lietuvių išeivijos veiklai, kuri plėtojosi jau kitokiomis sąlygomis, lietuviams išsibarsčius po visus pasaulio kampelius. Anuomet patirti vargai, išgyvenimai ir laimėjimai yra visos lietuvių tautos istorijos dalis, sukurtos kultūros vertybės yra visos lietuvių tautos kultūros dalis.

Plačiau apie Vokietijos Lietuvių Bendruomenės istoriją su įdomia statistika, politinę ir šviečiamąją veiklą, kultūrinį gyvenimą ir sielovadą kviečiame paskaityti VLB svetainėje internete: www.voklb.de (ten taip pat rasite nuotraukų iš įvairių Bendruomenės renginių).

Jo Ekscelencijai Lietuvos Respublikos Prezidentui p. Valdui Adamkui

Dėl prelado Mykolo Krupavičiaus pomirtinio apdovanojimo

(Laiškas įteiktas Prezidentūrai 2005 gruodžio 19 d.)

Šiomet sueina 120 metų nuo prelado Mykolo Krupavičiaus gimimo (1885 10 01, Balbieriškis) ir 35 metais nuo jo mirties (1970 12 04, Čikaga).

1992 m. gegužės 30 d. Vilniuje, baigiamajame Vyriausiojo Lietuvos išlaisvinimo komiteto (VLIK) suvažiavime, Lietuvos valstybės vardu buvo padėkota šiai organizacijai, kuri 48 metus atstovavo pavergtai Lietuvai, kalbėjo jos vardu, gynė Lietuvos laisvės bylą. VLIK'as buvo sukurtas Lietuvoje, o išstumtas iš okupuotos Lietuvos, užsienyje faktiškai vykdė Seimo ir Vyriausybės funkcijas.

Prelatas Mykolas Krupavičius buvo žymiausias VLIK'o organizatorius ir ilgametis jo vadovas (1945-1955 m.). Jo vadovaujamas Komitetas lietuvių tautos amžinųjų siekių vardu 1949 m. birželio 14 d. priėmė ir paskelbė Lietuvių chartą, kurioje nustatė pagrindines direktyvas pasaulyje išsibarsčiusiems lietuviams ir įpareigojo šių direktyvų laikytis. Kai buvo minima VLIK'o 20 metų susiorganizavimo sukaktis (1963 m. lapkričio 22-23 d., Niujorkas), už ypatingus nuopelnus M. Krupavičius buvo išrinktas šios organizacijos Garbės pirmininku.

M. Krupavičius atliko ir kitą istorinės reikšmės darbą - su didžiule energija ir pasiaukojimu ėmėsi kurti

Pasaulio lietuvių bendruomenės (PLB) organizaciją, kurios nuopelnai Lietuvos laisvės atkovojimui visiems žinomi ir vertinami.

Šiandien Lietuvon, nors ir sunkiai, grįžta visa lietuvių tautos dramatiška istorija, jos garbė. Tačiau kol į Lietuvą nesugrįš Mykolas Krupavičius, sunku įsivaizduoti ne tik visavertę Lietuvos praeitį, bet ir jos ateitį. Deja, iki šiol Lietuvoje nerasime M. Krupavičiaus vardu pavadintos nei gatvės, nei mokyklos ar bibliotekos, nors lietuvių visuomenėje jo vardas tebėgyvas, jo asmenybė tebepinduliuoja pasiaukojimu Lietuvai.

Neįtikėtinai daug M. Krupavičius nuveikė tuoj po Pirmojo pasaulinio karo inicijuodamas ir įgyvendindamas Lietuvoje bene radikaliausią žemės ūkio reformą. Šios misijos M. Krupavičius ėmėsi su tokiu išmanymu, ryžtu ir valingumu, kad reformos įgyvendinimas tapo nebeatsiejamas ne tik nuo jo vardo, bet ir nuo Lietuvos, kaip valstybės, atkūrimo.

Savo ryžtingu veiklumu, lietuviškų vertybių saugojimu ir idealizmu jis yra pavyzdys bei kelrodis lietuvių ateities veiklai. Jis yra tapęs lietuvių veikėjo, kovotojo ir žadintojo simboliu.

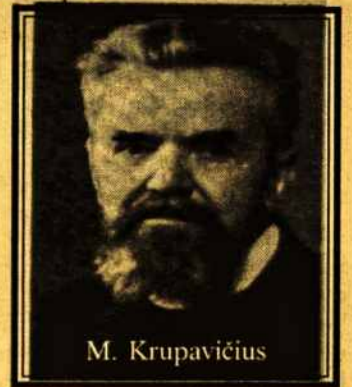
Štai ką apie prelatą Mykolą Krupavičių yra sakę įžymesnieji lietuvių tautos kultūros veikėjai.

"Jis yra pasaulyje pasklidusių lietuvių bendruomenės didysis statytojas. Krupavičiaus vykdomas pasaulio lietuvių bendruomenės organizacijos kūrimas mūsų išsivijos lietuvių palaikyti ir tautinei kultūrai ugdyti yra ne mažesnės reikšmės, kaip ir žemės reforma Lietuvos nepriklausomybei ir šiuo atžvilgiu M. Krupavičius yra epochinis lietuvis" (Vytautas Vaitiekūnas).

"Jis buvo seimų laikų žymiausias Lietuvos politikas ir visuomenės veikėjas. Šitas valingas, veiklus, ryžtingas ir materialiai švarus žmogus įrašė neišdildomomis raidėmis savo vardą politinėje ir socialinėje Lietuvos istorijoje..." (profesorius Stasys Šalkauskis).

"Jis buvo didis lietuvis, didelis patriotas, didis mūsų politikas ir visuomenininkas, o tautoje tokių vyrų retai pasitaiko" (generolas Stasys Raštikis).

"Kalbėdamas apie tautos įvaizdį, norėčiau pabrėžti vieną labai svarbų istorinį momentą. Tai žemės ūkio reforma, kurią 1922 m. parengė M. Krupavičius. Jis mūsų istorijoje tokio masto asmenybė, kurią reikėtų gretinti su Vytautu Didžiuoju. Žemės reforma - didžiulis lūžis, po kurio atsirado

M. Krupavičius

vidutinis ūkininkas. Lietuva tapo ūkininkų tauta. Tik todėl, manau, ir buvo įmanoma 9-erius metus trukusi rezistencija" (profesorius Edvardas Gudavičius).

Sako paskutinės valios pareiškime M. Krupavičius nurodė: "Ant pastatyto prie kapo kryžiaus turėtų būti toks sakiny: Lietuvi, tebūnie tau pirmaisiais tėvas ir motina, bet virš jų tebūnie Tau Tavo tėvynė Lietuva".

Įvertinę visus prelado Mykolo Krupavičiaus nuopelnus Lietuvai ir lietuvių, prilygintinus neeiliniam žygdarbiui, prašome gerbiama Prezidentą apdovanoti jį aukščiausiu Lietuvos įvertinimu - Vytauto Didžiojo ordinu su aukso grandine.

Pasiliekame su viltimi, tikėdami pozityviu Jūsų Ekscelencijos sprendimu.

Pasirašo: virš 200 žymieji lietuviai, Užsienyje ir Lietuvoje.
"Valstiečių laikraštis"

PRANAS ŠIMKUS (1907-1993)

...nurašė duktė Lidija Šimkutė

(Tęsinys iš praeito nr.)

Kas mūsų laukia nuvykus į Vokietiją? Ir ar pasieksime? Vieni sako, kad vokiečiai visai nepriima, kiti pasakoja, kad ant rubežiaus turta atima, pačius gi gražina atgal, arba pristato kasti apkasų, o moteris, vaikus vėl Dievas žino kur deda, neatsižvelgdami į nieką. Ir vis dėlto važiuojame į vakarus, kad tik greičiau atsikabinti nuo raudonojo siaubo. Nuvažiavę pas Pocių, jį radome taipogi pasikinkiusį arklius ir pasiruošusį. Važiuojame kartu. Per pievas į Mosėdžio - Arslės kelią, pro kur buvome sutarę važiuoti, paskui per Šerkšnių kaimą link Salantų mažesniais keliais, nes didieji keliai buvo užkimšti kariškų mašinų. Nusprendėme, kad mums ten nebus įmanoma važiuoti.

Išvažiavę į Giršinių kelią, tuoj sutikome nemažai atvažiuojančių iš Arslės kaimo pažįstamų ūkininkų. Susiliegame į vieną koloną ir važiuojame drauge. Nutarėme važiuoti ne kaip mes buvome sprendę per Šerkšnių kaimą link Salantų, bet per Mosėdžio miestelį per Šatraminių kaimą link Grūžlaukės bažnytkaimio, link Darbėnų ir Kretingos, kur jau netoli Vokietijos siena. Važiuojant per Mosėdžio miestelį, išpūdis buvo klaukus: žmonės bėgioja susirūpinusiais veidais, klausinėdami vienas kitą ką daryti, ar bėgti kartu su bėgančiasiais ar likti ir laukti raudonųjų „svečių“. Per miestelį važiuodamas sutikau brolių Jurgį, taipogi susirūpinusį, atvykusi į miestelį gauti naujų žinių. Trumpai pasikalbėję ir atsiskyrėme - gal visiems laikams. Jis nuskubėjo į namus - taip pat kinkytis ir važiuoti. Tuo tarpu mes, nuvažiavę iki Žalgirių kaimo, radome pas ūkininką Salį daug Mosėdiškių ūkininkų ir miestelio gyventojų, laukiančių

vienas kito kartu važiuoti. Prisijungė ir jie prie mūsų kolonos, taigi traukėme kartu Darbėnų link. Kadangi kelias blogas, vežimai sunkūs, važiuoti galima buvo tik palengva. Darbėnus pasiekėme brėkstant. Sustojome pailsinti arklius. Ten sutikome ir Lietuvos karių, kurie sakė, kad jų štabas nutaręs, už Darbėnų apie tris kilometrus, sustoti nakvynės. Mūsų kolona persiskyrė į dvi grupes. Vieni nuvažiavome su kariuomene, kiti patraukėme Palangos link, kur sakėsi turi pažįstamų ir žadėjo nakvoti. Pavažiavę apie tris kilometrus už Darbėnų, tikrai radome, kaip buvo sakyta, sustojusios Lietuvos kariuomenės dalinį, Mosėdžio komendantūrą.

Išukome ir mes į tą patį ūkį nakvynėi. Išskinkėme pailsinti arklius, radome tenai daug pažįstamų, tarp jų ir savo giminačius Viskantus su sūnumi ir dukterimi. Sutarėme nesiskirti, važiuoti drauge. Kelias valandas pailsėję, apie trečią valandą išvažiavome. Kelio labai

didelis kariškų mašinų judėjimas, važiuoti galėjome labai pamažu, atsargiai, kad neužkliūtume už kokios mašinos ar neįvirstume į griovį. Be to, keliu traukėsi labai daug pėsčių vokiečių kareivių, du iš jų pasiprašė, kad leistume jiems uždėti savo kuprines ant mūsų vežimo. Kadangi kelias čia buvo geras, tai pakviečiau ir juos pačius užsėsti ant vežimo. Jie buvo išvargę nuo ilgo ėjimo. Todėl jiems buvo labai malonu atilsinti nuvargusias kojas. Vokiečių kalbos mokėjau labai mažai, susikalbėti buvo sunku. Visgi šiek tiek susigraibėme. Vaišino jie mane cigarėtėmis, o vaikus - saldainiais.

Visur aplink buvo girdėti partrankų griaudėjimas, lėktuvų ūžesys ir bombų sprogdimai. Netrukus pamatėme priešais gaisrų dūmus, protarpiais net ir ugnį. Spėjome, kad tai Klaipėdoje subombarduoti namai ar kokie sandėliai dega. Neatrodė, kad taip arti, o iš tikrųjų degė Kretingos stotis, pasirodo, padegta ne iš lėktuvų, bet jau bolševikų artilerijos. Pakeliui vis pasitaikydavo iškastų didžiulių griovių - tai buvo tankams paruoštos kliūtys. Ruoštasi užmuoti kelius bei tiltus. . . .

Vokiečių kareiviai skubino greičiau važiuoti - laukė atsibraunančio priešo. Atvažiavę iki Kretingos, radome tiesiog užkimštus kelius. Mašinos, vežimai stovėjo keliomis eilėmis, ir į miestą įvažiuoti jokiū būdu nebuvo galima. Pasukę iš kelio, manėme laukais aplenkti miestą, bet pasirodo, kad ir taip negalima, nes palei kelią mūsų buvo labai daug. Kurį laiką laukėme toje grūstyje, bet kai iš Salantų pusės pradėjo tratėti kulkosvaidžiai, mums pasidarė

nejauku ilgiau čia laukti. Sužinojome, kad Kretingos miške, tai yra apie penkis šešis kilometrų nuo Kretingos, jau stovi bolševikų kariuomenė. Stengiamės kiek galėdami iš čia greičiau ištrūkti. Bet iki Palangos nebevažiavome. Paklausinėję gyventojų, mažu keliuku pasukome link Palangos, o tuo metu pasigirdo didžiuliai sprogdimai. Tai vokiečių kariai sprogdino Palangos aerodromą. Su didele baime slinkome pro ilgas kariškų mašinų kolonas, kurios stoviniavo ant plento, bet vokiečiai kariai visur mums rodė didelį nuoširdumą, vaikus vaišino saldainiais, sausainiais. O jie, be abejo, turėjo tik savo kuklią maisto normą. Toks vokiečių karių elgesys pakėlė ir mūsų nuotaiką, nes tikrai supratome, kad bėgame nuo laukinių azijatų į kurybingą Didįjį Vokiečių Reichą.

Kadangi kelias buvo užgultas didelio kariuomenės judėjimo, karinė vokiečių vadovybė mums parodė kitą, mažesnę keliuką, kuriu kariuomenė nevažiavo. Tenai mes galėjome laisvai važiuoti, nors darydami vingį. Netrukus privažiavomkažkokį kaimą, kurio vardo net nepamenu. Už to kaimo, sako, prasidės Vokietija, tai yra buęs Klaipėdos kraštas. Vietinių gyventojų patariami, pasukome tiesiai per pievas - viena moteris net pavedė mus iki kelio kuris jau buvo kitapus sienos. Vėl su ašaromis akyse atsikyrėme nuo brangios tėvynės, peržengdami sieną tarėme atsiveikinimo žodžius: „Sudiev, Tėvyne! Gal neparnešime savo kaulų priglausti į savo numylėtą Tėviškės žemelę“. Tuo momentu atrodė, kad mano tėvelis paliktas apleistas senatvės patale, laimingesnis, nes jo kaulus tikrai priglaus tėviškės nors rūpinosi tik kaip išsaugoti savo gyvybę. (Bus daugiau)

Iš mūsų parapijų

Pranešame, kad "Tėviškės Aidų" puslapius galima skaityti interneto adresu: <http://vytautas.mine.nu>

Gavėnios Rekolekcijos Sydnejuje

Jas praves iš Kanados atvykęs Lietuvos Sielovados vadovas užsienio lietuviams prel. Edmundas Putrimas, St. Joachim bažnyčioje.

Šeštadienį, kovo 11 d. 2 val. p.p. išpažintys, 3 val. mišios ir pamokslas. Sekmadienį, kovo 12 d. 11 val. išpažintys, 11.30 val. mišios ir pamokslas.

Po mišių arbatėlė, susipažinimas su svečiu. Arbatėlė-suneštinė - prašome visus painformuoti savo artimuosius ir pažįstamus.

Parapijos Taryba

Pranešimas

Kovo 12 d. Melbourne Lietuvių Katalikių Moterų Draugija ruošia metinį narių susirinkimą. Pradžia 1 val. p.p. Lietuvių Namuose. Visas narias viečiame dalyvauti.

Po susirinkimo vaišinsimės kavute bei saldumynais.

Valdyba

Rekolekcijos Geelonge ir Melbourne

Monsinjoras Putrimas atvyksta į Melbourną kovo 15-tą (trečiadienį) su Qantas QF463 20.00 val.

Pranešame, kad š.m. rekolekcijas praves Prelatas E. Putrimas, besirūpinantis išeivijos sielovada.

Rekolekcijos prasidės penktadienį, kovo 17 d.,

- 11 val. ryte Geelonge,

- 6.30 val. vak. Melbourne Lietuvių Namuose.

Rekolekcijų tęsinys kovo 18d., šeštadienį, 1 val. p.p.

Melbourne Lietuvių Namuose.

Sekmadienį, kovo 19 d. po Rekolekcijų ir šv. Mišių, bus ruošiami bendri su Prelatu pabendravimo pietūs Melbourne Lietuvių Namuose. Norintieji juose dalyvauti, prašome pranešti.

Jei kas nori pasikviesti bet kurią dieną, kunigą svečių vakarienei, maloniai prašome kreiptis į kunigą Algį Šimkų, tel. 0401 558 991.

Kunigas A. Šimkus ir Melbourne Parapijos Taryba

ALB Melbourne Apylinkės Valdyba kviečia visus tautiečius į Kovo 11d. Nepriklausomybės Atstatymo šventę, kuri įvyks KOVO 19 d. 2.30 val. p.p., Melbourne Lietuvių Namuose. (Ši šventė vyks tiesiai po pabendravimo pietūs su Prelatu Putrimu).

XXIV AUSTRALIAN - LITHUANIAN CULTURAL & SPORTS FESTIVAL 2006

LITHUANIAN GEELONG COMMUNITY INC.

Pettit Park · Beauford Avenue · Bell Post Hill
PO Box 45 North Geelong 3215
Phone 03 5278 7563
ABN 22 746 677 391

Pranešimas

XXIV Australijos Lietuvių Dienų ir LVI Australijos Lietuvių sporto Šventės Geelonge 2006 metais rengimo komitetai praneša, kad sėkmingai ruošiasi ateinančioms šventėms jau nuo praeitų metų.

Išsiųsti repertuarai chorams ir paruošti pagrindiniai tautiniai šokiai repeticijoms. Užsakytos salės visiems parengimams. Ruošiamas tinklalapis.

Švenčių programos bus išspausdintos "Mūsų Pastogėje", "Tėviškės Aiduose", tinklalapyje ir pagarsinta per lietuviškas radio valandėles.

Švenčių rengimo komiteto nariai ir tautiečiai geelongiškiei kviečia visus norinčius kuo skaitlingiau dalyvauti. Ypač laukiame žinių iš jaunimo ir tėvėlių, norinčių pasirodyti Jaunimo Talentų Vakare ir Meno Parodoje. Dailininkai, skulptoriai, tautodailininkai ir kt. Prašomi ruošti pristatyti savo kūrinius parodai-pardavimui.

Geelongas yra nedidelis miestas. Viktorijoje prie Corio įlankos. Susisiekimai į Geelongą ir jame yra patogus tiek traukiniu, automobiliu ir net pėsčiomis. Visi parengimai bus arti vienas kito. Geelongiškiei jums padės nesunkiai atrasti reikalingą nakvynę ir paruošime vietas kelių žemėlapi. Ypač patogiu yra atvažiuoti traukiniu melburniškiams iš naujos Southern Cross (Spencer) geležinkelio stoties į North Geelong stotį, kur sporto stadione "Arena" ir vyks daugumas parengimų.

Į visus Jums rūpimus klausimus ir pageidavimus prašome rašyti laiškais, telefonu ir email, o mes pasistengsime kuo greičiau atsakyti.

Secretaries:

I. LUSCOMBE · i_luscombe@yahoo.com

I. STUMBRAS · irenastum3@bigpond.com

Melbourno sutikimas su Lietuvos Prezidentu

Dalis ALB Melbourne Apylinkės valdybos, iš kairės - Rimvydas Statkus, Vytautas Krivickas, Nerija Žemkalnytė, Lietuvos Prezidentas Valdas Adamkus ir Bronius Zumeris

Lietuviškos radio programos patikslinimas

Teisingas posakis: *kas nedirba, tas neklysta*. Taip ir man atsitiko ne su darbu, bet su kalba.

Radio programos pravedėjos Rymantės Gell netikėtai užklupta, pasakiau kai kurių netikslumų. Nepaminėjau Nerijos Žemkalnytės, kuri nešė didžiąją darbo narštą ant savo pečių, Melbourne ruošiant sutikimą L.R. Prezidentui V. Adamkui. Dalyvavo apie 200 asmenų (bet ne 150 kaip minėjau). Ypač buvo daug jaunimo.

Per trumpą laiką, mes patyrėme Nerijos sugebėjimus, kai ruošė tautinių šokių gr. "Gintaras" koncert: "Šokame Tau Dalia". Daug širdies, labai jautriai paruošta programa, ne vienam išspaudė ašarą. Nematomai daug darbu prisidėjo ir jos mama Snieguolė.

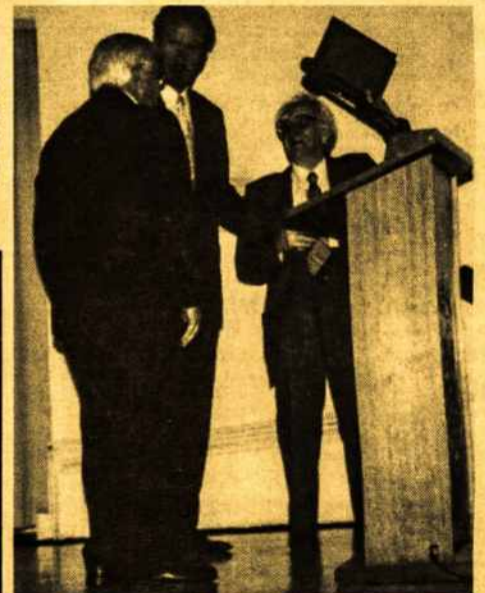
Melburno Lietuvių Bendruomenės valdybą sudaro jaunoji karta, pirm. Bronius Zumeris šiltais žodžiais pasveikino gerbiamus svečius. Puikiai buvo suorganizuotas L.R. Prezidento ir atvykusių svečių priėmimas. Nerija daugiausiai prisidėjo darbu, kurį atliko pasigerėtinai. Paskubom ruošiant priėmimą, Snieguolė buvo jos parama ir pagalbininkė. Negalime pamiršti ir visų jaunų talkininkų, kurie mus vaišino skaniais užkandžiais ir gėrimais. Tai mūsų pažiba ir pasididžiavimas.

Mūsų bendruomenės valdybai linkiu su jaunatvišku entuziazmu sėkmingai tęsti tautos išlaikymo darbą išeivijos lietuvių gyvenime.

Halina Statkuvienė

Vasario 16-tos proga

Australijos Lietuvių Fondo pirmininkas Algirdas P. Šimkus įteikia padėkos raštą Feliksui Sodaičiui už ilgalaikį darbą Bendruomenės.

Feliksas Sodaitis džiaugiasi Garbės raštu

Viduryje stovi ALB Melbourne Apylinkės Valdybos pirmininkas Bronius Zumeris.

Foto: G. Kymanto

Aukos "Tėviškės Aidams"

Po \$5 J. Zinkus (NSW), J.ir K. Starinskai ir V. Radvilas (WA)

Širdingas ačiū už aukas ir taip pat prisijungusiems prenumeratas.

ALKF ir "Tėviškės Aidai" darbuotojai

Laiškas apie lietuviukus sąvartynėje. Apibudina kun. Hermano Šulco ir Don Bosco Vaikų organizacijos darbus atspausdintus jų aplinkraštyje. Spausdinsime kun. H. Šulco laišką.

December 2005

Dear Friends

I deliberately call you friends, because what has happened and will continue to happen in Lithuania has only been made possible through all your kind help. On the property that formerly belonged to my grandfather and was returned to me several years ago by the current government, in only five years, a shelter has been built for children, hungry and in need of love and caring.

I myself experienced hunger and what it is like to exist on the edge of society as a six and seven year old refugee boy in post-war Germany. Fleeing from what used to be Memel and is now Klaipėda in the northern part of Lithuania I lost my home, my childhood and especially, my father.

Sometimes we did not know how to survive the day. "Mommy", I once said to my now deceased mother, "my whole mouth hurts!" Malnutrition had turned everything raw. "A scandal!" Our doctor cried "a refugee boy is starving right here amongst wealthy farmers and christians!" He turned to the local minister for assistance.

From then on I was sent to a different family every day after school and was given food. It was terribly humiliating for me – and I was made to feel that I was receiving alms.

Early in the morning, even in winter, I left for school barefoot and with an empty stomach. Our home was a small, cold room where an iron bed stood. The mattress was a big sack of straw, my

mother's worn coat was the only cover for the three of us: my mother, my older brother, and myself. There was not a bite to eat anywhere. How often I sifted through other people's garbage searching for something to eat.

That was in Germany in 1945, 46, 47 ... after the war. It happened a long time ago, and still it is not an old story from time past. These hardships shaped me. I found it so terribly hard to depend on charity. Often I was welcomed with words such as "Ah, so you are back again. Well, sit down. We'll find something for you to eat..." I would have liked to run away, but the hunger forced me to endure the humiliation.

But as I said, my story is not from time past. In the Lithuania of today I discovered on a large garbage dump many people, old ones and young ones and very young ones. There, in the dirt, always competing against dogs and millions of rats, they struggle to survive, they search for food or other useful things.

I found no peace thinking of these people. And now we have been able to help many children and adolescents to escape the squalor and are offering them more humane means of survival. This is only possible through all the kind help, aid and support we receive.

A children's camp has been erected on my grandfather's large property. We call it a camp. It is consistently developing from a weekend and holiday camp for

Mielieji bičiuliai,

Sveikinu, nors jau vasario mėnuo, su Naujais, Dievo dovanotais metais: iš visos širdies linkiu užtektinai sveikatėlės, kasdienoj reikalingo džiaugsmo ir ypač Viešpaties paramos visuose Jūsų žingsniuose bei užsimojimuose!

Jums pavėluotai atsakau, nes keleta mėnesių buvau visiškai neveiklus: turėjau gydytis nuo piktybinio vėžio (prostatoje). Gydžiausi Italijoje, kur kadaise augau nuo penkiolikos metų amžiaus iki Kunigystės šventimų: ten jaučiausi gerai, lyg ir savo Tėvynėj. Ir iš tiesų, geri draugai slaugė mane dosnia meile ir nuoširdumu; ir tatai man padėjo greičiau pasveikti. Dabartiniu metu jaučiuosi gerai – kraujo vertės geros, vėžio ženklų kaip ir nebeliko...

Dėkoju Jums už šiltus, nuoširdžius švenčių linkėjimus, dėkoju už artumą ir ištikimą pagalbą.

Dabar esu Lietuvoje, Jaunimo sodyboje, kuri po truputį auga ir tvirtėja, nors ir su visokiais sunkumais. Bet vaikai ir jaunimėlis čia susirenka savaitegaliams pabendrauti, patirti auklėtojų pagalbą ir pamokų ruošime, ir gyvenimo orientacijoje, bet ypač yra padedami sąmoningiau gyventi savo tikėjimą. Ir visi vis nekantriai laukia atostogų, nes tuomet čia gali praleisti ilgesnį laiką, ir ne tik poilsiauti, bet ir įsigyti naujų žinių ir patirčių, bendrauti su kitų tautų jaunimu. Iš vaikų ir jaunimo reakcijos galima suprasti, kad jiems čia gera, jie mieliai sueina ir čia jaučiasi namie. Ir visa tai vyksta ir dėka Jūsų, nors gyvenate kituose kontinentuose, bet tikrai, veikliai meilei nėra jokių ribų.

Jums visiems dar kartą nuoširdžia malda dėkoju savo ir šitų vaikų, ir jaunimo bei auklėtojų vardu.

Kunigas H. Šulcas

troubled children to a highly professional children's shelter.

The Children's Camp is expanding, as is the range of possibilities offered here, the needs are enormous. The acceptance from politicians is large, as well. A farm for organic produce, a stable and a carpenter workshop will soon be finished. We plan to offer work training and to reach a certain level of self-sufficiency. We would like to awaken or rekindle the love of nature and agriculture in this fertile region.

The next important step has already been initialized. We are planning a permanent therapy station, emergency overnight accommodation and a small welfare centre.

Last year the Don Bosco Foundation Children's Camp Lithuania was established and with this added support we hope to involve even more people with a will to help in our project. This makes me confident that the children and young people from the garbage dump and the poorest families do not need to give up hope for a successful and dignified life – and especially that they will experience charity as something beautiful and valuable, rather than degrading and humiliating.

Thank you all for your help and encouragement! We wish you all continuous joy in experiencing how unreserved generosity becomes a blessing.

Father Hermann Schulz
And grateful children from Lithuania

Lietuviško žodžio pasaulin vedėjai

(Atkelta iš 2 psl.)

Prof. L. Rėza greit pastebėjo 1836 m. rudenį teologijos fakultete pradėjusį studijuoti jau nebe jaunuolį Pridrikį Kuršaitį. Profesorius pats jaunystėje nemažai vargęs, paėmė Pridrikį į savo namus patarnautoju. Nesudėtingos pareigos viengungio moksliniko namuose leido Pridrikui nesirūpinti pragyvenimu ir atsidėti studijoms. L. Rėza įvedė gabų studentą į savo lietuvių seminara, kur netrukus jis tapo profesoriaus padėjėju. L. Rėzai mirus, P. Kuršaitis buvo paskirtas šio seminario vedėju ir vadovavo jam ištisus 40 metų, iki 1883-ųjų.

Prof. P. Kuršaitis 1876 m. Halėje išleido vokiečių kalba savąją lietuvių kalbos gramatiką. Tai buvo didelė knyga (475 p.), duomenų gausumu toli pralenkianti A. Šleicherio gramatiką. Į ją įdėjo dar 25 dainas su gaidomis ir vokišku vertimu, kurias pats firdėjo veikystėje, ir lietuvių kalbos žemėlapi. P. Kuršaičio gramatiką žinovai laiko labai vertinga. Prieš pasirodant gramatikai išėjo kitas labai svarbus jo veikalas - Vokiečių-lietuvių žodynas (1870- I tomas, 1874- II). 1883 m. išėjo P. Kuršaičio parašytas Lietuvių-vokiečių kalbų žodynas. Šio žodyno pralaboje jis pasisako baigęs savo literatūrinę veiklą (kitais metais ir mirė). P. Kuršaičio žodynas nuo ankstesnių skyrėsi tuo, kad jis rinko žodžius, labai gerai mokėdamas lietuvių kalbą, pažindamas jos tarmes, geriau už svetimtaučius suvokė jos subtilybes ne iš raštų, o iš gyvosios Rytų Prūsijos lietuvių kalbos; ruošdamas žodyną jis tris kartus aplankė Didžiąją Lietuvą. Mokslininkai ir mūsų dienomis labai aukštai vertina šį žodyną. Šiame bare iš paties ėmė darbuotis ir lietuvių kalbininkai: broliai Jonas ir Antanas Juškos, Antanas Baranauskas, kiek vėliau Kazimieras Jaunius, Kazimieras Būga, Jonas Jablonskis.

PPaakin ti A. Šleicherio ir P. Kuršaičio įvairių kraštų kalbininkai ėmė internsyviai tyrinėti lietuvių kalbą, kuri daugeliui atrodo mirštanti. Apskritai, XIX a. Viduryje dagelyje kraštų lietuvių kalbos tyrinėjimas tapo savotiška mada. "Valstiečių kalendorius"

Pakalbėkime apie sveikatą...

Ryžiai – pasaulio duona

Ryžių kelionė per pasaulį

Ryžiai pradėti auginti dar prieš 9 tūkst. metų. Daugeliui Azijos tautų tai ne tik maistas, bet ir savotiškas laimės bei gerovės simbolis. Pavyzdžiui, kinai Naujųjų metų išvakarėse vieni kitiems lini: "Tegul jūsų ryžiai neišdega" arba "Tegul jūsų ryžiai nebūna tašūs". Azijos valstybėse ši kultūra laikoma nacionaliniu turtu ir todėl labai branginama. Štai Japonijoje, kur ryžiai yra būtinas tautinio patiekalo suši priedas ir degtinės akės komponentas, vyriausybė ilgai draudė importuoti ryžius, taip skatindama juos auginti vietoje.

Ir dabar Azijoje užauginama ir suvartojama 90 proc. visų ryžių.

Europiečiai apie ryžius pirmą kartą išgirdo po Aleksandro Makedoniečio žygio į Indiją. Vėliau apie juos daug rašė graikų gydytojai. Šios žinios pasiekė romos imperiją, po to Vakarų Europą. Didžiausia ryžių augintoja Europoje dabar yra Italija.

Kiek ryžių suvalgo jų mėgėgai?

Trečdalį visų pasaulyje išauginamų ryžių suvalgo kinai, penktadalį - indai. Vienas Indonezijos gyventojas suvartoja vidutiniškai po 450 g ryžių per dieną. Tailandiečiai ir vietnamiečiai pasitenkina 340 g, o japonams tereikia 150 g. Taigi per metus - nuo 55 iki 164 kg! Na, o amerikiečių metų norma -10 kg, mūsų kaimynai skandinavai ryžių suvalgo apie 4 kg per metus, o lietuvių norma siekia vos 2 kg! Tiesa, ryžių populiarumas kiekvienais metais vis auga.

Ryžių savybės

Ryžių savybes lemia jų branduolyje esančio krakmolo sudėtis. Jei vienos sudėtinės dalies - amilozės - ryžiuose yra nedaug (10-18 proc.), tai ryžiai būna minkšti ir sulipe. Tokius ryžius mėgsta kinai, korėjiečiai, japonai, Taivaniai gyventojai. Kai amilozės yra 25-30 proc., ryžiai esti kieti ir birūs. Tokius ryžius renkasi indai, pakistaniečiai. Europoje ir Amerikoje daažniausiai ieškoma

"aukso vidurio" - čia stengiamasi, kad ryžiai būtų minkšti, bet birūs. Beje, europiečiams bei amerikiečiams pritaria ir Petryčių Azijos tautos.

Didžiąją ryžių dalį sudaro angliavandeniai, bet yra ir riebalų, ląstelienos, baltymų, mineralinių medžiagų, vitaminų ir vandens. Ryžių baltymus sudaro nepakeičiamosios amino rūgštys, o riebalus - sočiosios ir nesočiosios riebalų rūgštys. Be to, ryžiuose nėra cholesterolio, todėl juos gerai vertina mitybos specialistai. Visas mineralinių medžiagų kompleksas dar padidina ryžių mitybinę vertę. Žinotina, jog ryžiuose gausu B grupės vitaminų bei vitamino PP, tačiau visai nėra C ir A vitaminų.

Ryžių savybės (forma, minkštumas ir kietumas, birumas ir lipnumas) lemia jų paskirtį kulinarijoje. Ilgagrūdžiai ryžiai - birūs ir kietesni - tinka salotoms, sriuboms, pagrindiniams patiekalams, o pusilgiai ir smulkiagrūdžiai - pudingams gaminti.

"Valstiečių kalendorius"